

Breve til Provst Valentin Peter Seidelin fra Kong Christian VIII og Prinsesse Charlotte.

Ved **Louis Bobé.**

Originalerne til de her meddelte Breve findes blandt den af kgl. Fuldmægtig, Cand. jur. O. Bøgh til Bakkehuset skænkede Manuskriptsamling, som har tilhørt hans afdøde Fader, Literaturhistorikeren, Prof Nik. Bøgh.

Brevene er rettet til Valentin Peter Seidelin, der fødtes 1781 og efter bestaaet theologisk Embedsexamen 1804 blev beskikket til Lærer i Dansk for Prinsesse Charlotte i Ludvigslust, hvor han opholdt sig fra Nytaar 1805. Efter at dette hans Hverv var til Ende det følgende Aar, blev han 1809 Sognepræst i Dreslette, fik Titel af Konsistorialraad og b'ev 1837 beskikket til Provst i Baag og Vends Herreder. Benaadet med Biskopsrang døde han 3 Jan. 1863.

Christian VIII.s Breve til Provst Seidelin, der, kun faa i Tallet, strækker sig over et Tidsrum af over 30 Aar, befæster et tiltalende Indtryk af Kongens trofaste Erindring overfor Mennesker, han har skænket sin Tillid, og hans jævne Udtryksmaade. Med særlig Interesse læser man hans udførlige Beretning om den af ham højtskattede Bibliothekar Carl Hegers Død, i Ord, der gør Kongens Hjerte Ære, og som tillige giver et interessant Bidrag til Forstaaelsen af Kamma Rahbeks Broder, Oehlenschlägers og Steffens' beundrede Ven.

1.

Efterretningen om Deres Ankomst til Ludvigslust og Underviisningens Begyndelse med Prindsessen har været mig meget kierkommen; saa meget meere som alle Efterretningerne ere til Fordeel for Dem og lader Dem forvente ret angenehme Dage der. Det Haab, De giver mig om Underviisningens gode Fremgang, især bygget paa den levende Interesse, den gode Prinsesse har for alt hvad der er Dansk, og som jeg har forudsagt Dem, har været mig saare behageligt. Jo mere Dansk, jeg kan gienfinde Hende, des meere Fortieneste for Dem og Erkiendtlighed fra min Side. At Udtalen af visse svære Ord er let for Hende, fornøjer mig; de andre saasom: s t o r e, H o v e d, maae hun jo ej udtale for tvungent eller lespende, hvilket jeg troer Hun let kunde falde til. At De fra Begyndelsen holder Hende til at forstaae Ord og at udtale dem, bifalder jeg fuldkommen, da jeg formoder, at De passer, at denne Omskrivning efter Ordenes Udtale ej kan have nogen skadelig Indflydelse paa Ortographien, der siden bliver at overholde.

Prindsessen roeser, at De ej gjør hende Underviisningen svær, jeg formoder altsaa ikke, at Gramatiken, uden det maatte være lejlighedsviis, falder hende til Last endnu. Hertuginde har skreven mig, at Prindsessen selv havde bestemt at have 10 Timer om Ugen, hvilke jeg seer af Deres hosføjede Seddel; jeg har til begge svaret som om jeg havde forstaaet, at det var to Timer hver Dag; om det forslaaer, veed jeg ikke; men om end disse Par Timer efter mit Ønske ej kommen til, er det en Ting, der længere hen vil være let at afgjøre; Fru Schmäling har netop skreven mig dette, dog synes det som om det ej kunde skee uden at afsige andre Lærere. Hvordan det end bliver, er jeg vis paa, at saavel Prindsessen som De vil anvende den Tid De have, paa det bedste.

Enhver Efterretning fra Dem og om Underviisningens Fremme vil være saare kierkommen for

Deres bevaagne

Christian Friderich.

Kiöbenhavn d. 8de Jan. 1805.

2.

Kiere Hr. Seidelin. Jeg takker Dem for de Efterretninger, De saa ufortrøden har givet mig om den kiere Prindsesses Helbred og om hendes danske Studiers Fremme; min Stiltienhed, som jeg selv skammer mig ved, har ikke i den Henseende været opmuntrende for Dem, men De kiender mig nok til at viide, at ikkun mangehaande Beskæftigelser har kunnet afholde mig fra, saa lidt jeg havde ønsket det, at yttre Dem min Tilfredshed med Deres Flid og ivrige Bestræbelser. De danske Breve, jeg har seet fra Charlotte, har været ret forstaaelige og vel skrevne; vore Søe-officeerer have med Fornøjelse hørt hende tale vort Modersmaal, og særdeles længes jeg efter selv at bedømme hendes Fremgang, for hvilken jeg skylder Dem ret megen Tak. Jeg har det søde Haab om føje Tid at kunne komme derover, min heele Hu staaer dertil.

De vil nu være kommen efter til Schwerin, og Charlotte har lovet mig ret ordentlig at tage Lectionerne. Hun trænger ved de mange Ubehageligheder, hun uundgaaeligen maae have, til denne Beskæftigelse, og jeg beder Dem at gjøre hende den saa angenem og adspredende som muelig; den danske Geographie og Statistik, samt længere hen Historien af disse Stater maae nødvendig interessere hende, og til ydermere Opmuntring og Adspredelse kan De maaskee give den skønne Litteratur og Dramaturgien et Par Timer til. — Gud bevare Meklenborg og os alle fra Krigens Rædsler, Gennemmarcherne ere trykkende nok.

Hvad hendes Sundhed angaaer, som jeg frygter for at have været værre end jeg har troet, da skal jeg bede Dem at meddeele mig ret sanddru Efterretninger. De kan indsee, hvor magtpaa-liggende det er mig. —

Deres bevaagne

Christian Friderich

Ploener Slot d. 28. Oct. 1805.

Indlagte Brev til Livchirurg Wittstock har De den Godhed at besørge, dog uden at tale derom til nogen.

3.

Min kiere Seidelin! Jeg takker Dem ret meget for de Efterretninger, De oftere har meddeelt mig, saavel om min Prindsesses Befindende, der Gud skee Lov sielden har forsaget vore Ønsker, som om hendes Fremgang i Deres Underviisningsfag. Jeg er forvisset om, at hun nu forstaaer det meeste Dansk, hvilket jeg og har seet af de Svar, hun fleere Gange har givet mig paa danske Breve. Germanismer ere der freilig endnu, men den daglige Øvelse vil hæve dem efterhaanden.

Den lykkelige og saa længe forventede Foreningsstund nærmer sig nu, jeg haaber til 15. Juni at være underveis, og da skal min huuslige Lykke, som jeg kan gjøre saa sikker Regning paa, ikke bie længe efter at blive grundfestet hos mig. Jeg haaber, at Formælingen skal kunde være efter Bestemmelsen d. 21de. Overbeviist om den varme Deel, De tager i vores fælleds Held, forbliver jeg

Deres velvillige

Christian Friderich.

Plöen d. 26. Mai 1806.

4.

Gode Seidelin

Da jeg er vist paa Deres retskaffenhed og godvillighed, at være mig nyttig, naar det kan staa i Deres Macht, saa sender jeg Dem et Brev til Prinds Christian, som kommer i Deres Egen eller til Odensee eller passerer Assens, naar han kommer Hiem fra Augustenburg; jeg har skreven ham mange Breve, og jeg har Grund at formode, at de er underslaet, derfor sender jeg Dem denne hersens; denn inholder mit heele Tiemlige Wel; derfor, gode Seidelin, bär ret omsorg, at den kommer i Prinzens egne Händer; skulde de selv være overbringeren, o saa tal med frimodighed

min Sag, sig ham, hvor slemt Kammerherren¹⁾ er imod mig, sig ham alt vad De hørte her i fjor; De er jo Præst, altsaa ogsaa med ret berettiget at tale den undertrycktes sag; De er min Wen, som i saa mange Aar har givet mig umiskjendelige Beviser paa samme Wenskab, som De har velligehold i Lykken og Ulykkens Tid; derfor tager jeg min tilflucht til Dem for at anmode Dem at besørge dette Brev i Prinzens egne Händer. Jeg er syg igjen og ligger til sengs; jeg har været for nogle Dage i Aarhus for at bivaane Slutningen af Ols Markenet — og Figaros Bryllup — deylig Musiek.

Mine hjertelige Hilsener til Deres familie, og jeg beder Dem at wilde ret snart fornøje mig wed et Brev. De faaer ogsaa at see min Søn; han er seglet med Dampskivet til Kiel for at imodtage Hans kjære Fader i Altona.

Nu far wel; husk undertiden paa denne som stetze nevner sich

Deres oprigtige Weninde

Charlotte Frederique

fød Hertuginde af Mecklemburg Schwerin.

Horsens 10 Julli 1822.

5.

Min kiere Seidelin! De vil med mig beklage en Vens Bortgang. Vor troe Carl Heger bortreves pludseligen i Onsdags Eftermiddags. Han havde været nogle Dage upasselig og havde lagt om Tirsdagen, da han klagede over Ømhed i Lemmerne. Onsdag Eftermiddag var hans Søster, Fru Oehlenschläger, endnu oppe at besøge ham. Kl. 4½ gik han ned i mit Vase Cabinet, men klagede for General Consul Falbe²⁾, som befandt sig der, over Ildebefindende og bad ham at undskylde for mig, hvis han ei blev i Cabinettet til jeg kom ind i samme. Falbe raadete ham til at gaee op igien at lægge sig, og Heger fulgte dette Raad forsaavidt, som han gik op og satte sig i sin Lænestoel, lod sig ogsaa give The og drak en Kop. Kl. 6¼ kom Cancellieraad Thomsen³⁾, som Heger om morgenen havde tilskrevet om sit Ildebefindende, med Forespørgsel, om han kom i Vase Cabinettet, og Thomsen gik lige op for at see til ham, men fandt ham siddende i Lænestolen, som om han sov. Han betænkte sig, om han skulde vaagne ham, men da han dog talte til ham, og ingen Svar fik, saae han nøjere til og fandt den kiere Heger livløs, Hovedet noget hængende over til højre Side, men dog troede han, at føle Pulsslag. Han stænkede strax Vand paa Ansigtet og løb ned at hente Naphta, som han ogsaa ved en tilkaldt Læges, Eschrichts⁴⁾ Hielp, gav ham i Munden. Denne gød koldt Vand paa Issen og holdt varmt Vand

paa Brystet, men den Hensovede gav aldeles intet Livstegn eller nogen Fornemmelse tilkiende. S a x t o r f f⁵), som kom til, aabnede endnu en Aare, men alt beviste Overgangen fra Liv til Død, som for vor afsieledede Ven har været smertefri, umærkelig, apoplectisk og formodentligen i Slummer. Paa hans Bord tæt ved ham laae det nye Testamente, som han syntes at have sammenlignet med en tydsk Udgave. Hans Sødskende og Oehlenschläger kom herhen morgenen efter, og efter Aftale med dem besørges Begravelsen paa Mandag.

Hvor meget jeg beklager dette Tab af en saa retskaffen og prøvet Ven som Heger var, vil De selv kunne sige Dem, og da jeg veed, at De oprigtigen elskede den Afdøde, saa kunde jeg ej undlade at meddeele Dem forestaaende Underretning om en for os begge saa nærgaaende Begivenhed.

Da alt hvad der vedkommer denne, vil interessere Dem, saa vedlægger jeg endnu en Svar Skrivelse fra gamle H o r n s y l d⁶), som jeg morgenen efter tilskrev, skiøndt med tilbørlig Forsigtighed for ej at skade ham ved den sørgelige Overraskelse. Han tænker som jeg. Gud var ham naadig! hans Minde lever i mange kierlige Hierter!

Siden jeg nævnet gamle Hornsyld, vil jeg dog tilføje, at han vidunderligen er kommet sig. Hoftebenet, som var brukket, er igien fast, og ved Hielp af Krykker gaaer han igien i sit Værelse. Derved er hans Aand lige virksom, og han arbejder ufortrødent paa sine kiernefulde Betragtninger over Bibelen, som jeg vilde ønske ham, at han maatte fuldende.

Endnu takker jeg Dem for Brevet modtaget i forrige Maaned. Jeg havde Lejlighed at tage Hensyn paa Deres Anbefaling for Pastor S k i a l d e m o s e⁷), da jeg indsendte Ansøgningen. B u h l⁸) ønskede jeg gierne Held til snarlig Befordring — S e l b o e⁹) er nu her for at sollicitere, gid han ikke længe skulde leve deraf eller derved. — De skulde dog møde d. 29. i det litteraire Selskab, hvor uidentvivl noget af Interesse vil forekomme, og det er ønskeligt, at de Mænd, som have en Mening, deeltage.

Det skal være mig kiert, snart at høre fra Dem, og forbliver jeg, Hr. Consistorialraad Sejdelin, Deres

velvilligste

Christian Frederik.

De ville underrette Pastor L a u b¹⁰), Hegers hengivne Ven, om de her meddeelte Detailler.

Kiøbenhavn d. 23. Jan. 1836.

6.

Kiøbenhavn d 29 April 1837.

Hr. Consistorialraad Sejdelin! Ved Provst Birchs¹¹⁾ Forflyttelse til Store Hedinge vil det Provstie, De i denne værdige Embedsmands Fraværelse forestod, blive at besætte, og Biskoppen vil frem for nogen anden foreslaa Dem dertil. Vous avez fait vos preuves, og jeg kan ikke heller ønske at see nogen anden i denne Post. Jeg har spurgt Biskoppen om Provst Birchs Meening, at Provstiet var for stort, for byrdefuldt for een Mand, som tillige skulde varetage sit Kald, ej burde drages til Følge nu, da Vacancen er indtruffen, og Herrederne mueligen kunde adskilles, men han har svaret mig, at De ønskede, naar Embedet overdroges til Dem, at modtage det udeelt. Dette vil altsaa blive Indstillingen, og jeg ønsker Dem og Embedet forud til Lykke dertil.

Min Samtale med Deres Søn¹²⁾ som er en vakker ung Mand, skaffede mig Deres Brev af 1. i denne Maaned; det er mig kiert at kunne takke Dem for samme. De yttre den almindelige Bekymring, man havde Grund til at nære om Kongens Helbred. Siden den Tid ere atten Uger henrunden, og Tilstanden har forbedret sig, Hosten er mildere, Appetit og Søvn gode, men Kræfterne, som skal bringe den Syge fra Sygestuen i Luften og til Følelsen af Velbefindende, fattes endnu. Den mildere Luft, som iaar saa sent er kommet os tilgode, men som Maj Maaned maae bringe, vil, maae man haabe, ogsaa bringe den fuldkomne Helbredelse.

Glædelig og lønnende er den almindelige Deeltagelse, som Kiernen af Folket viser den elskede Konge. Jeg haaber, naar ingen Forhindringer indtræffe, endnu i Løbet af næste Maaned at see Dem i Odense, og vil det da være mig kiert at underholde mig med Dem om flere Gienstande, som Deres Brev omtaler.

Til den Tid venter jeg ogsaa, Deres Søns Skiebne med Hensyn til det ansøgte Kald vil være afgjort, som jeg haaber, til bedste for ham. Min Hilsen beder jeg formeldt til Fru Ryberg¹³⁾. Det vil nok afhænge af, hvorledes Justitsraad Falbe videre staaer sig, om han kan vedblive som Embedsmand. Jeg veed, at han allerede har indbetalt en ikke ubetydelig Sum paa det tilbagestaaende.

Det skal være mig kiert at faae gode Tidender fra Dem, og forbliver jeg, min kiære Sejdelin,

Deres velvilligste

Christian Frederik.

Kiøbenhavn d. 6. Jan. 1838.

Hr. Provst Sejdelin! De har meget fornøjet mig ved Meddelelsen af gode Tidender fra Deres Embedskreds, men først og fremmest takker jeg Dem for de gode Ønsker, De har tilsendt mig i Anledning af Aarets Vexel. Jeg gaaer det imøde med Tillid til Gud, at han vil skienke sin Velsignelse til hver redelig Bestræbelse, være sig i den større som i den mindre Kreds. I mit Huus kunde det begynde glædeligere, end Tilfældet er, thi min Kone lider siden nogle Uger af et Saar paa Benet — hvis første Aarsag er de gien- tagne Anfald af Rosen, som hun plages med — imidlertid er der godt Haab til at dette Onde snart vil være overstaaet, men det vil udentvivl fornødige en Baderejse, hvilken jo i andre Hen- seender kan være saare behagelig og gavnlig.

Mine gode Ønsker til det nye Aar for Dem og Deres ville De her modtage.

At De i afvigte Efteraar skulde friste den Skiebne at miste Deres gamle værdige Fader¹⁴), og det paa en saa ulykkelig Maade, har gjort mig meget ondt for Dem og De har ej heller tvivlet om min Deeltagelse.

Det var mig saare kiert for Konsistorialraad Hviid¹⁵) i Ør- sted, at Kongen var saa naadig at betænke ham med denne Ud- mærkelse paa hans Jubelhøjtid.

At Hanebys Sogns Skolebygninger nu haver naaet Licita- tionen, er meget vundet. Ingen Tvivl altsaa om at de i Sommer bliver opførte. De vil vel stundom see ind til dem, saa kommer det nok istand.

Den vakte Aand for Hielpeskole og Haandgierningskole i Assens glæder mig meget, og jeg vil haabe, at den virkelig vil bære Frugt. Det er ikke meere end billigt, at Communen lettes i Af- dragene paa Skolens Gield, naar den udretter saa meget for Skole- væsenet.

Gid den friere Communalforfatning, som overalt modtages med Erkiendtlighed, maae virke til at Borgerne villigen fremmer alt gavnligt og ej sparer paa nyttige Udgivter.

Om føje Tid kan Cancelliets Resolution ventes paa de ind- sendte Forslag til et Regulativ for Assens. Det provisoriske bliver langt kortere end Udkastet. Nyligen har Cancelliet refereret Stænder-Petitionerne om Skolelærernes Kaars Forbedring. Et nyt Lovforslag skal udarbejdes, og man tiltænker Skolelærerne skatte- fri Jord, Offer og Accidenser ubeskaaren, 10 Rbd. til enhver Kirke sanger. Petitionen om Skole Anordningens Modification har Cancelliet viist tildeels at være ufornöden — dog vil alle Børn

over 10 Aar, ej allene de Gaardbrugende, erholde Frihed for Skolegang i Saae- og Pløietids Ferierne.

Lieut. Selboe under jeg særdeles den ansøgte Brand Directeurs Tieneste, og jeg har allerede interesseret mig for hans Ansøgning. Det skulde gøre mig ondt om en Stænder-Petition skulde komme i Vejen, den vilde have Brand Directeurerne afskaffede og i Anledning af hvilken man har [udrevet] deele Districterne i mindre Afdelinger.

Naar De skriver til Haraldskier¹⁶⁾, beder jeg mig erindret med Hilsener; jeg læste med Fornøjelse, at man finder sig tilfreds i den forandrede Stilling.

Hos Fru Ryberg ville De formelde min Hilsen. Hun vil erfare med Fornøjelse, at min Søsters Helbred i den senere Tid har været ønskeligt.

Jeg henlever, Hr. Consistorialraad Seidelin

Deres forbundne og velvillige

Christian Frederik.

Pr. C. F. er for Tiden i Rom.

Noter.

¹⁾ Røepstorff Carl Henrik Adolph, † 1844 i Horsens, Kammerherre Oberst. ²⁾ Falbe, Christian Tuxen, 1791—1849, Søofficer, Arkæolog, 1820—35 Generalkonsul (Biogr. Lex.). ³⁾ Thomsen, Christian Jürgensen, 1788—1865, Museumsdirektør, 1821 Kancelliraad, 1845 Etatsraad, 1854 Konferensraad. ⁴⁾ Eschricht, Daniel Frederik, 1798—1863, Prof. med., Etatsraad. ⁵⁾ Saxtorph, Johan Sylvester, 1772—1840, Læge, Professor, Konferensraad. ⁶⁾ Hornsyld, Jens, 1757—1840, Sognepræst til Assens, Afsk. 1820. ⁷⁾ Schaldemose, Mathias Christian, 1810—1885, 1837 Sognepræst t. Søby-Turup, 1859 til Assens-Kjærum. ⁸⁾ Buhl, Hans, 1797—1868, 1827—34 Kateket i Assens, derefter Sognepræst til Ærøskøbing. ⁹⁾ Selboe, Jens Chr., Major, var 1841—1855 Branddirektør i Holbæk Amt. ¹⁰⁾ Laub, Hieronymus, 1771—1848, Sognepræst til Frørup. ¹¹⁾ Birch, David Seidelin, 1780—1854, † s. Sognepræst t. Storehedinge. ¹²⁾ Seidelin, Ivar Jacob, 1810—1868, Sognepræst til Søllesteds-Vedtofte. ¹³⁾ Engelke Charlotte f. Falbe, † 1846 i Assens, g. m. Johan Christian Ryberg, 1767—1832, Agent, Etatsraad Handelsmand, Ejer af Frederiksgave; hendes Broder Herredsfoged i Odense, Justitsraad Christian Andreas Falbe † 1838. ¹⁴⁾ Seidelin, Ivar, 1747—1837, Sognepræst t. Kjøl i Baag Herred. ¹⁵⁾ Hviid, Jens Arreboe, 1760—1847, Sognepræst t. Ørsted i Baag Herred. ¹⁶⁾ Haraldskær, Herregaard i Vejle Amt, solgtes 1838 af Hofjægermester A. Th. Schütte til D. Neergaard.